

Notes i Comentararis

FAMÍLIA I PARENTIUS A SANTA POLA I NOVA TABARCA. ALGUNS ELEMENTS DURANT EL SEGLE XIX¹

José Luis GONZÁLEZ ARPIDE
Universitat de Lleó

1. BREU INTRODUCCIÓ

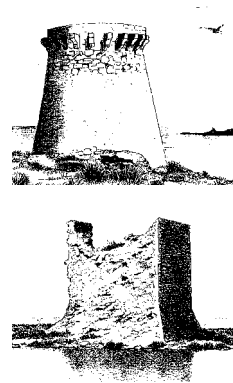
La inicial pertinença de Santa Pola i l'illa de Santa Pola al marquesat d'Elx, que ha quedat àmpliament documentada en els diferents plets territorials existents entre Alacant i Elx, va tindre un punt d'inflexió quan el 1769 van ser traslladats, primer a Alacant, el contingent de tabarquins que, després de ser rescatats de l'Alger, van ser instal·lats un any després a l'illa coneguda des d'aleshores com de Nova Tabarca, i se'n va canviar la jurisdicció, per ordre del comte d'Aranda, al governador militar de la plaça d'Alacant.

Amb la nova constitució promulgada el 1812, es van donar les condicions legals i demogràfiques perquè Santa Pola poguera constituir ajuntament independent d'Elx. Encara que això va crear llargs i complicats conflictes entre Elx i Santa Pola, podem dir que és també una data de referència, pel que fa a la dinàmica de les dues poblacions de forma relativament autònoma.

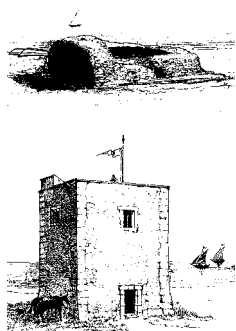
Igualment, la gènesi de Santa Pola i Nova Tabarca conté elements comuns: si el 1557 Bernardino de Càrdenas Pacheco ordenà alçar un castell per a la defensa del port proper al cap de l'Aljup per a la seguretat dels que hi navegaven i hi comerciaven enfront dels atacs indiscriminats dels pirates berberiscs, el 1769 serà el comte d'Aranda qui decidisca situar una xicoteta població en l'anomenada illa de Santa Pola, i construir-hi igualment unes muralles i una xicoteta guarnició per a repel·lir els atacs dels mateixos pirates berberiscos que continuaven atacant aquesta zona del Mediterrani.

2. ASPECTES DEMOGRÀFICS

Fins a l'assentament dels tabarquins a l'illa, el nucli de població de Santa Pola era escàs, malgrat l'existència del castell; no obstant això, els

¹ Aquest treball forma part d'un altre més extens que, amb el títol *Santapoleros y Tabarquinos. Vecinos y parientes (1850-1940)* va obtenir un dels premis de la quarta convocatòria del Cap de l'Aljup, convocats per l'Ajuntament de Santa Pola l'any 2000.

atacs indiscriminats de la pirateria berberisca no concedien la suficient confiança a la població perquè aquesta s'hi assentara d'una manera més estable. La construcció d'un xicotet baluard emmurallat a Nova Tabarca, dissenyat per l'enginyer militar Fernando Méndez —el qual va ser destinat posteriorment com a primer governador militar de l'illa—, i un xicotet destacament d'homes i canons, van aconseguir crear un ambient més tranquil, que va propiciar l'arribada de noves famílies al nucli inicial de Santa Pola.

Aquí podem veure el desenvolupament demogràfic de les dues poblacions:

SANTA POLA ¹				NOVA TABARCA ²		
Any	Veïns	Habitants	Índex	Any	Habitants	Índex
1761	41	(184)		1769	294	100
1769	102	(459)		1779	343	116'6
1781	164	(738)		1787	110 ³	37'4
1794	180	(810)		1852	403	137
1802	190	(855)		1876	634	215'6
1812	305	(1372)		1887	709	241
1845	448	(2016)		1900	832	282'7
1857		2759	100	1910	949	322'7
1860		3101	112'4			
1867	(800) ⁴	3600	130'5			
1877		4211	152'6			
1887		4383	158'9			
1897		4356	157'9			
1900		4100	148'6			
1910		3935	142'6			

Font: elaboració pròpia

El creixement de Santa Pola va experimentar un fort i ràpid desenvolupament. Segons recull Cavanilles,² cap al 1790 la població de Santa Pola repartia el treball entre l'agricultura i la pesca. Les dones i els xiquets es dedicaven a la cordeleria d'espart per a vendre'l a les fàbriques d'Alacant. Els seus veïns tabarquins ocupaven el temps en tasques de pesca i també en cordeleria i fabricació de xarxes. La forta caiguda demogràfica esdevinguda a l'illa, i que recull el cens de Floridablanca, va ser motivada per dos aspectes: un d'aquests, el retorn d'algunes de les famílies rescatades novament a l'Alger, i l'altre, la negativa de molts dels tabarquins a aprendre oficis com ara els de palers, boters, esparters o teixidors de llenç, disposició que va ser presa quan se'n va efectuar la instal·lació a l'illa, a fi de dotar-los d'uns coneixements que els permeteren poder subsistir. Després d'unes queixes que van ser traslladades al mateix monarca Carles III i una visita del governador d'Alacant a l'illa per a obtenir informació de la

² A. J., CAVANILLES, *Observaciones sobre la Historia Natural, Geografía, Agricultura, Población y Frutos del Reyno de Valencia*, tom II, CSIC, Saragossa, 1958, p. 273 i 350.

situació, molts dels tabarquins, com que no estaven d'acord amb aquesta organització, van decidir abandonar l'illa i instal·lar-se en diverses localitats, moltes de la costa d'Alacant i Múrcia.

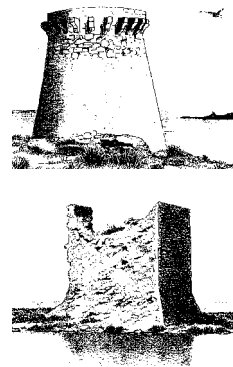
Aquesta situació va estar a punt d'acabar amb l'experiment tabarquí, ja que, com podem veure en el quadre anterior, l'escassa població va minvar en dues terceres parts, la qual cosa en va alentir el creixement; potser si no haguera sigut així, l'illa hauria pogut estar en una situació similar a la de Santa Pola, pel que fa al nombre de persones, per a haver sol·licitat un ajuntament independent. Aquesta primera diàspora tabarquina sí que va propiciar un major contacte amb els seus veïns, entre aquests els més propers, els santapolers.

Com observa Gozávez Pérez,³ a pesar de patir Santa Pola problemes de fam, epidèmies, guerres, etc., el creixement en la primera meitat del segle XIX és continu i sostingut. Durant el període 1857-1877 podem observar que el creixement supera el 50%. En el cens o matrícula de 1769,⁴ realitzat als tabarquins, hi arriba un total de 90 dones compreses entre els 16 i els 50 anys, edat considerada com a fèrtil; a falta de més dades, veiem que aquest grup representa el 28% del total de la població assentada a l'illa. Entre 1852-1876, podem veure, igualment a l'illa, un creixement semblant, generat en els dos casos per una gran immigració comarcal.

En la segona meitat del segle XIX es comença a observar que el creixement de Santa Pola s'alenteix, i fins i tot arriba a minvar lleugerament la població durant el primer terç del segle XX, moment en què comença un nou cicle de creixement sostingut. A l'illa l'evolució és semblant, llevat de l'increment d'un poc més de mil habitants, xifra màxima; en la dècada següent la caiguda és d'un 50%, i a partir d'ací s'hi esdevé un descens continuat. Per als uns i per als altres la pesca es converteix en l'activitat fonamental. Així, sabem que a Santa Pola, dels 3.101 habitants censats el 1860, n'apareixen inscrits com a pescadors 903.⁵ L'emigració vers l'Orà i l'Alger va ser un dels recursos que més feien servir, en especial els joves que, quan arribaven a l'edat militar, evitaven la incorporació i se n'anaven al país veí.

3. LES FAMÍLIES SANTAPOLERES. EL CENS DE 1812

Igual que per als tabarquins el cens o matrícula efectuat el 1769 constitueix la prova documental de l'acollida d'aquests en terres d'Alacant, i s'hi recullen els noms i els cognoms, la data i el lloc de naixement i l'estat de tots ells, el cens de 1812 efectuat a Santa Pola pel vicari Manuel Joan i Puig es convertirà en el certificat de naixement com a entitat municipal autònoma i el començament del seu origen independent. Aquest cens dels veïns del lloc de Santa Pola⁶ especifica per carrers el nom i els cognoms del cap de família i, si no n'hi ha, de les

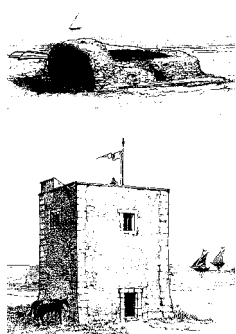

³ V. GOZÁLVEZ PÉREZ, «La formación del núcleo urbano de Santa Pola (siglos XVIII-XIX)», *Nuestra Historia, I Congreso de Historia Local*, Ajuntament de Santa Pola, Alacant, p. 86.

⁴ ARXIU MUNICIPAL D'ALACANT, *Matrícula de los Tabarquinos rescatados de Argel*, Armari 5, vol. 117, 1770.

⁵ V. GOZÁLVEZ PÉREZ, *op. cit.*, p. 162.

⁶ ARXIU MUNICIPAL D'ELX, *Cuaderno de los vecinos del Lugar de Santa Pola formado en el año de 1812*, signatura 56/70. Transcripció de l'autor.

viudes que n'ocupen el lloc. En els casos que fa servir la preposició *de* és per remarcar el cognom de la muller, i en els que fa servir la conjunció *i* és per indicar el segon cognom de la persona. El cens recull un total de 303 persones establides en aquell moment amb les seues famílies a Santa Pola, la qual cosa donaria com a resultat 1.363 habitants (multiplicant pel coeficient del 4,5). En el recompte que hem fet podem observar que majoritàriament hi apareixen homes (245) com a caps de família, seguits molt de lluny per viudes, cosa que indica en certa manera la joventut mitjana de la població.

4. LA PRESENCIA D'ITALIANS

La proximitat geogràfica entre Gènova i Alacant havia propiciat de segles ençà una intensa relació comercial entre aquestes ciutats. Igualment, hi va haver un moviment de persones que, per diverses circumstàncies (ara comercials, ara polítiques, ara laborals), havien creat a la ciutat d'Alacant durant el segle XVIII una xicoteta colònia de genovesos. Així, en el període 1763-1769 es troben 17 genovesos casats a la parròquia de Sant Nicolau (Alacant).⁷ Igualment, al voltant de les salines de la Mata i de Torrevella, per aquestes mateixes dates, s'hi assenten uns quants mariners, d'origen genovés, que donaran lloc al nucli inicial de famílies que formaran la localitat de Torrevella.

L'arribada dels tabarquins que procedien originàriament de la zona de Gènova ha pogut crear una certa confusió, ja que alguns dels seus cognoms, bastant comuns a la seua terra genovesa, es trobaven amb anterioritat, a Alacant, com ara Ruso i Parodi; per això, a l'hora d'establir seqüències familiars cal ser prudent, si no es disposa de prou informació per a corroborar les hipòtesis. A Santa Pola, coneixem uns quants cognoms italians, però, com que hi ha un cert buit documental, no podem assegurar que la seua procedència siga de l'illa de Nova Tabarca. En la nostra investigació, ens ha quedat clar que molts d'aquests italians establerts a Alacant i comarques són de la regió de Ligúria, però això no confirma que tots procedesquen de l'illa de Nova Tabarca, com en algun moment s'ha pensat.

En el cens de Santa Pola apareixen alguns cognoms italians, com ara Orbero (plaça Major), Muxzola, que podria ser una corrupció de Matzola (carrer de l'Hostal), Corbeto (carrer del Castell), Gambero (carrer del Coloma), Ferrucha, possible corrupció de *Garrucho* (plaça Major, carrer de Sant Antoni, carrer de la Creu i carrer de Sant Tomàs) i *Gandolfo* (carrer del Castell). No obstant això, al carrer de la Creu, en segon lloc hi apareix consignat Andrés Sevilla de Mercenaro, cosa que constata un dels primers matrimonis entre un santapoler, Andrés Sevilla, i una dona de cognom Mercenaro, corrupció de *Macenaro*, que passaria a *Marcenado*, *Mercenero* i finalment a *Manzanaro*. En aquest cas, sí que podem dir que la dona portava un cognom procedent de Nova Tabarca.

⁷ E. GIMÉNEZ LÓPEZ, *Alicante en el siglo XVIII*, Institució Alfons el Magnànim, València, 1981, p. 63-67.

Atés que la informació censal no ens en dóna més informació, no podem saber-ne el nom de pila ni de quina família procedeix originàriament.

5. LES FAMÍLIES TABARQUINES. EL CENS DE POBLACIÓ DE 1852

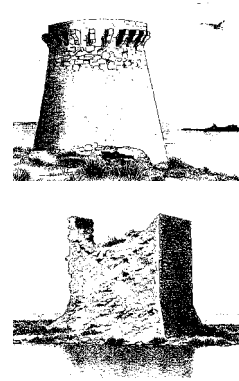
Pel que fa a l'illa, en uns quants casos podem veure que des de principi del segle XIX comencen a instal·lar-s'hi algunes famílies, a les quals aniran afegint-se'n algunes més. A més de la pesca, com a activitat principal, es cultivava la zona anomenada *el Camp* cap al centre i això hi va atraure uns quants jornalers. El caràcter de fortalesa que encara conservava a mitjan segle, amb la presència del governador militar, fa que tant alguns tabarquins com alguns joves vinguts de fora pogueren treballar-hi com a soldats. Finalment, la xicoteta activitat comercial de botigues de queviures fa participar-hi sobretot la mà d'obra femenina.

Aquesta aportació de població exògena per a l'illa, encara que representa un 15% del total de veïns del cens de 1852, constitueix, segons la nostra opinió, un important reforçament reproductor en el grup tabarquí, ja que el conjunt de famílies havia patit la important minva de població anteriorment comentada; això, unit al període d'adaptació al nou habitatge, més les diverses calamitats, sobretot malalties infeccioses que assolaren les ciutats alacantines, va servir, com diem, de vincle per a anar reforçant el creixement de la població.⁸

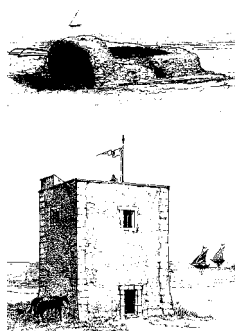
6. ELS DESCENDENTS

A partir d'aquesta informació documental, hem localitzat unes quantes famílies recollides en el cens de 1812, que emparenten amb tabarquins, de manera que hi podem constatar els vincles familiars i de cooperació que s'estableixen entre santapolers i tabarquins.

- Família d'Ignacio Pascual (**descendents d'Ignacio Pascual**). Al carrer del Mar, en cinquè lloc apareix Ignacio Pascual de Ruzafa, casat amb Josefa Ruzafa, amb tres fills, Antonio, M. Antonia i Ramona, que al seu torn es casen amb persones de tres famílies tabarquines: Parodí, Ruso i Chacopino.
- Família de Francisco Mas. Al carrer del Magatzem, en quart lloc del cens trobem Francisco Mas de Botella, casat amb María Antonia Botella. Un fill d'aquest matrimoni arrelarà amb la família Manzanaro. Per part de la rama política, els besavis del seu nét –Pedro Manzanaro i Rosa Botella– són respectivament descendents d'un altre dels segments familiars dels Manzanaro: ell, d'una família santapolera recollida en el cens de 1812; pel que fa al cas d'ella, vegeu descendents de Bautista Botella.
- Família de Francisco Dols (**descendents de Francisco Dols**). Al carrer Sant Antoni trobem Francisco Dols de Buaes. Francisco Dols és casat

⁸ AMA, *Padrón de vecinos, censo de 1852*, vol. II, quarters 10-14.

amb Antonia Buades (ja que *Buades* es transformarà en *Buaes*). Dues de les seues quatre filles arrelaran amb famílies tabarquines, Carmen i Manuela, amb els Leoni i els Pianelo; Antonia, la major, es casa amb un dels últims governadors de l'illa, Francisco Torregrosa; per tant, viurà a la casa del governador de Tabarca; Salvadora es casà amb Francisco Salieta, el qual procedia de Gènova i a través dels Dols arrelarà igualment amb els tabarquins.

- Família de Josefa Llebres (**descendants de Bautista Botella**). També al carrer de Sant Antoni, en divuité lloc, es troba Josefa Llebres, viuda de Botella. El seu marit havia sigut Bautista Botella; la filla dels dos, Rosa, es va casar amb Pedro Manzanaro, procedent de Nova Tabarca. Un dels seus néts, Tomás Molina Manzanaro, es va casar amb María Mas Manzanaro, néta de Francisco Mas i María Antonia Botella. Una altra néta, Rosa Ruso Manzanaro, es casarà amb Ramón Parodi Ruso, aniran a viure al cap de Pals (Múrcia), i seran, junt amb els seus tres fills, una de les primeres famílies que hi habitaran.
- Família de Tomás López i Baldó (**descendants de Tomás L(l)ópez**). Al carrer del Castell, en quart lloc es troba Tomás López Baldó, el qual contraurà matrimoni amb la també santapolera Flora Blanco (filla d'Antonio Blanco i María Hernández). Al carrer de San Pedro, en penúltim lloc, hi apareix Antonio Blanco Hernández, el qual podria ser germà de Flora. Els seus fills, Antonio i Dolores, arrelaran amb la línia dels Ruso Parodi i dels Chacopino Pascual (descendants, ahora, de Ramona Pascual Ruzafa) i dels Ruso Pascual (descendants de Maria Antonia Pascual Ruzafa, germana de Ramona). Per tant, podem veure que els López (el cognom dels quals anirà fluctuant vers *Llópez* i *Llópez*) s'uneixen als Pascual Ruzafa per mitjà dels tabarquins.
- Família Sevilla González (**avantpassats de Leonardo González Sevilla**). Al carrer del Colomí, en dinové lloc es troba Leonardo Sevilla i González, casat amb la granadina María Escámez, una filla dels dos es casarà amb un tabarquí, la família del qual, per part de pare, són els González, originaris de Guardamar; per part de mare prové dels Chacopino Manzanaro. D'aquesta unió eixirà un nét que porta el nom de l'avi i, pels atzars del destí, els mateixos cognoms, sols que canviats d'ordre.
- Família Bayle Soler (**descendants de José Bayle**). En aquesta ocasió, la possible localització en el cens és més dubtosa; hem recorregut a les dades de la partida de naixement de José Bayle Burguero⁹ i del seu germà Blas Bayle Burguero,¹⁰ fills de Martín Bayle Soler i aquest, al seu torn, fill de José Bayle i María Soler, naturals de Santa Pola. En el

⁹ ARXIU PARROQUIAL COCATEDRAL DE SANT NICOLAU, *Libro de Bautismos, año de 1813*, foli 50, revers.

¹⁰ APCSN, *Libro de Bautismos, año de 1816*, foli 196.

cens trobem José Bayle Soler, el qual viu al carrer del Colomer (nové lloc) que potser és el germà de Martín Bayle Soler, però no disposem d'informació per a confirmar si podrien ser germans. Aquest José Bayle Soler es convertiria en un dels majors contribuents de Santa Pola.

A partir d'aquests dos germans, aquesta rama dels Bayle va entroncar amb famílies tabarquines, i va tindre descendents que viuen en l'actualitat. En aquest cas, Martín Bayle Soler es va casar amb Esperanza Burguero Manzanaro, descendent d'una de les famílies tabarquines el cognom dels quals, Burguero, desapareixeria, ja que va anar quedant en segon lloc; per tant, els Bayle de Nova Tabarca són els portadors d'aquest cognom extingit. Els Bayle s'aniran unint als Chacopino, Manzanaro, Ruso, Luchoro, Pomata, Pianelo i fins i tot a altres famílies que es van establir a l'illa, com els Garzón, Rojas, Burgos o els Guerra, fet que mostra una gran dinàmica d'adaptació familiar; potser això els haja permés mantenir descendents en l'actualitat.

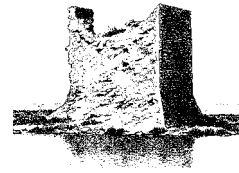
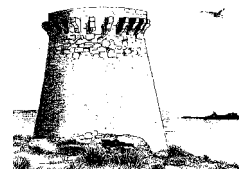
Esperanza Burguero Manzanaro, esposa de Martín Bayle Soler, els quals van donar lloc a l'estirp tabarquina dels Bayle, és filla d'Agustín Burguero Belanda, i néta de José Burguero¹¹ que, per part de mare,¹² pertany a una de les branques dels Manzanaro.

- Família Burgos Botella (**descendents de Juan Burgos**). Cap al 1847, trobem Francisco Burgos Botella, natural de Santa Pola (vegeu cens de 1852), casat i vivint a Nova Tabarca amb Mª José Ruso Parodi. Tenia per ofici el de mariner. En el cens de 1812, en el carrer del Castell, trobem en trenté lloc Silvestre Burgos i Martínez, únic habitant amb aquest cognom. En un interessant treball d'A. Mas Miralles,¹³ en els diversos censos que maneja, sols recull aquesta persona el 1812, raó per la qual ens inclinem a creure que Juan Burgos, pare de Francisco Burgos Botella, podria ser germà de Silvestre, ja que va poder instal·lar-se a Santa Pola poc temps després. El fill mascle de Francisco s'anomena Juan, com l'avi patern. A falta de dades documentals, no ens atrevim a plantejar cap altra solució.

Amb aquests exemples, tenim la informació bàsica de dos nuclis de població que, en començar el desenvolupament demogràfic, aniran aproximant un contacte que s'anirà ampliant amb el pas del temps.

BIBLIOGRAFIA

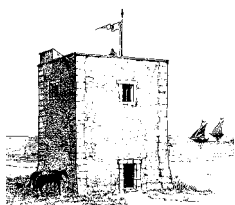
- BONMATÍ MEDINA, R., *Santa Pola siglo XIX. Temas del pasado para gente del presente*, edició de l'autor, Santa Pola, 1991.
- CAVANILLES, A. J., (1795-1797), *Observaciones sobre la Historia Natural, Geografía, Agricultura, Población y Frutos del Reyno de Valencia por...* 2 vol. CSIC, Saragossa (edició de 1958).

¹¹ Correspon a la família xxxvi del cens matrícula dels tabarquins esmentat.

¹² Correspon a la família xxix del cens matrícula dels tabarquins esmentat.

¹³ A. MAS MIRALLES, «Antroponímia i població de Santa Pola entre el 1589 i el 1877», en *Actes del xviè Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica*, vol. II, Caja de Ahorros Provincial de Alicante, Ajuntament de Benidorm i Universitat d'Alacant, Alacant, 1991, p. 411-423.

GARCIA MAS, A. i REQUENA AMORAGA, F., «La torre del Cap de l'Aljup: quatre segles en la història de Santa Pola», *LA REL·LA*, 10, Elx, 1997, p. 117-125.

GIMÉNEZ LÓPEZ, E., *Alicante en el siglo XVIII: economía de una ciudad portuaria en el antiguo régimen*, Institució Alfons el Magnànim, València, 1981.

—«Aspectos jurisdiccionales de la repoblación borbónica en la Corona de Aragón», en ARES, B. - MARTÍNEZ, J. i GIMÉNEZ, E. (Ed.), *El municipio en la España Moderna*, Servicio de Publicaciones de la Universitat de Còrdova, Còrdova, 1996, p. 234-247.

GONZÁLEZ ARPIDE, J. L., «Alimentación y adaptación ecológica de la población de Nova Tabarca (Alicante)», en *Actas del I Congreso Internacional de Alimentación*, Coed. M. de Cultura i ed. La Val de Onsera, Madrid, 1998, p. 849-855.

—*Los Tabarquinos*, Institut de Cultura «Juan Gil-Albert», Alacant, 2002.

—*Santa Pola. Urbanismo-Economía-Población*, Publicaciones del Círculo de Economía de Alicante, núm. 2, Alacant, 1976.

—«La formación del núcleo urbano de Santa Pola (siglos XVIII-XIX)», en *Nuestra Historia. I Congreso de Historia local*, Ajuntament de Santa Pola, Santa Pola, p. 151-169.

MARTÍNEZ MORELLA, V., *Matrícula de los tabarquinos rescatados de Argel en 1769 y asentados en la isla de San Pablo de Alicante*, Ajuntament d'Alacant, Alacant, 1970.

MAS MIRALLES, A., «Antroponímia i població de Santa Pola entre el 1589 i el 1877», en *Actes de del XVI Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica*, vol. II, Caja de Ahorros Provincial de Alicante, Ajuntament de Benidorm i Universitat d'Alacant, Alacant, 1991, p. 657-670.

AGRAÏMENTS

Voldria agrair especialment a Rafael Pla Grau, Alfredo Garcia Mas i Antoni Mas Miralles l'ajuda i l'interés que m'han demostrat tothora.

ANNEX 1

CUADERNO DELS VECINOS DEL LUGAR DE SANTA POLA EN EL AÑO 1812

PLAÇA MAJOR

María Gabriela Ibarra.
Francisca Antonia Botella, viuda de Sevilla.
Manuela Sevilla, viuda de López.
José Ramó López de Sevilla.
José Martínez de Navarra.
Francisco Castell de Hernández.
Manuel Navarro de Martínez.
Francisco Castell de Maciá.
José Hernández de Hernández.
Juan Orden.
Antón Pavía de Alcaraz.
José Granja de Redondo.
Vicente Galiana de Bonmatí.
Lorenzo Blanca de Botella.
José Molina de Clemente.
Antonio Fontana de la Vega.
Tomàs García de Saliner.
José García de Galiana.
Antonio Bonmatí de Guilló.
Miguel Bonmatí.
Angelo de Orbero i Montero.
Antonio Sempere de Ferrucha.
Máximo Miralles.
María Antonia Maciá, viuda de Sevilla.
Francisco Medina de Botella.
Margarita Galán, viuda de Botella.
José Sacó de García.

CARRER MAJOR DE LA PLAÇA

Bartolomé García de Botella.
Francisco Sevilla de Alba.
Malena Oltra, viuda de Sevilla.
Marcelo Sempere.
José Linares de Ortuño.
Antonio López de Pomares.
José Ramó López de Sánchez.
Antonio Parres de Sevilla.
Teresa Fuentes, viuda de Molina.
Agustín Castell de Ramón.
Salvador Gerada de Martínez.
José Molina de Espinosa.
Andrés Guilló, viudo de Sempere.
Vicente Martínez de Sirvent.
Francisco Botella de Prats.

Manuela Campello de Baeza.
Manuela Soler de Bayle.
Nicolas Mancovich de Frutos.
Andrea Molina, viuda de Bonmatí.
Antonia Alonso, viuda de Ruiz.
Miguel Quiles de García.
José Alonso de Fuentes.
Joaquín García de Sempere.
Andrés Botella de Carbonell.
José Sempere de Sendá.
José Sempere de Guilló.
Francisco Galbis.

CARRER DE L'ÀNGEL DE LA GUARDA

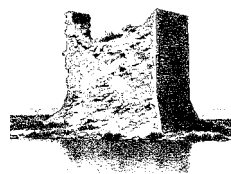
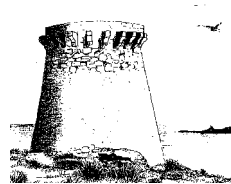
Antonio Botella de Botella.
Gregorio Jiménez de Martínez.
José Pastor de Pérez.
Antonio Torres de Martínez.
Carels Soler de Zaragoza.
Gabriel González de Gómez.
José González de Botella.
Jaime Sempere de Torregrosa.

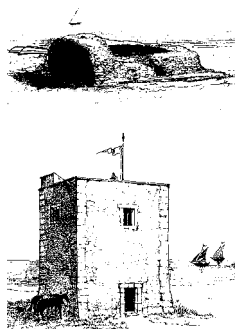
CARRER DEL MAR

Francisco Blanca de Sempere.
Carlos Antón de Martínez.
Antonio Bonmatí de Juan.
Francisco Botella de Quiles.
Ignacio Pascual de Ruzafa.
José Sevilla de Bonmatí.
Jerónimo Ñeco de Buades.
Diego Molina de Martínez.

CARRER DEL SALT

Salvador Blasco de García.
Josefa Peñalva, viuda de Senda.
Cayetana Peñalva, viuda de Huxa.
José Pomares de Molina.
José Molina de Juan.
Josefa González, viuda de Soriano.
Juan Blanco de Soriano.
Jaime Martínez de Molina.
Miguel Juan de Martínez.
Miguel Garri de Mingot.
Josefa Botella de Botella.

CARRER DEL MAGATZEM

Bernarda Tarí, viuda de Sempere.
José Molina de Bonmatí.
Vicente Valero de Pérez.
Francisco Más de Botella.
Antonio Alba de Sevilla.
José Serrano de González.
Francisco Jaén de Molina.
Gaspar Sempere de Molina.
José Ramón Sevilla de Soler.
Bautista Sevilla de Sempere.
Josefa Villanueva, viuda de Soler.
Juan Bautista Merlo.

CARRER DE SANT ANTONI

Francisco Antonio Pomares de Molla.
Francisco Sempere de Sevilla.
Pablo Sumdy de Oliver.
Ventura Sempere, viuda de Bonmatí.
Vicente Alba de Bonmatí.
Pascual Quirant de Botella.
Miguel Sempere de Llebres.
María Antonia Sempere, viuda de Molina.
María Bonmatí, viuda de Sevilla.
Benito Brusó de Molina.
Teresa Sempere, viuda de Sempere.
Ramón Sempere de Ferrucha.
Francisco Cuartel de Saguít.
José Sempere de Molina.
Jaime Tarí de Sempere.
Francisca Medina, viuda de Bayle.
Vicente Buaes de Alarcón.
Francisco Dols de Buaes
Antonio Molina de Pomares.
José Molina de Serda.
Florentina Botella, viuda de Clemente.
Josefa Llebres, viuda de Botella.
Carels Fuertes de Botella.
Luis Alemán de Botella.
José Martínez de Ramón.
Francisco Bayle de Carbonell.
Bautista Sevilla de Botella.

CARRER DE L'HOSTAL

Juan Alfosea de Martínez.
Francisco Bonmatí de Botella.
Vicente Buaes de Bonmatí.
Antonio López de Ruíz.
Manuel Santos de Ruíz.
Angelo Muxzola de Santos.

CARRER DE L'ALJUP

Ramón Soler de Gontzález.
Margarita Sevilla, viuda de Baeza.
Mariano Gontzález de Pérez.
Vicente Buaes de Sevilla.
Pedro Ibarra de Bayle.

CARRER D'ELX

Domingo Botella de Meina.
Ramón Sevilla de Llebres.
Andrés Galiana de Soler.
José Pi de Peinet.
Juan Molina de Torres.
Andrés Botella de Aldeguer.
Miguel Botella de Gozález.
Vicente Botella de Sempere.
Ramón Juan de Botella.
Gertrudis Soler, viuda de Bayle.
Manuel Martínez de Bayle.
Manuel Lillo de Jover.
Manuel Juan Puhí.
Francisca María Zaragoza, viuda de Soler.
Andresa Soler de Soler.
Lorenzo Campello de Jabaloyes.
Miguel Botella de Meina.
Diego Molina de Serrano.
Jorge Palunco de Sempere.
Onofre Miralles de Valero.
José Sempere de Candela.
Cayetano Jiménez de Zaragoza.
José Sevilla de Sempere.

CARRER DE LA CREU

Bautista Bergante de Granca.
Andrés Sevilla de Mercenaro.
Domingo Llópez de Botella.
Jose Risete.
José Buaes de Alba.
José Alva de Soriano.
Manuel Alonso de Ferrucha.
Ignacio Galiana de Buaes.
Bautista Buaes de Pérez.
Tomás Buaes de Bru.
Bautista Buaes de Maciá.
Catalina Almayor, viuda de Senda.
Carels Candela de Oliver.
Ramón Sempere de Botella.
Jaime Galiana de Botella.
Ambrosio Martínez de Ivarra.

Família i parentius a Santa Pola i Nova Tabarca...

Manuel Senda de Ibarra.
Jaime Galiana de Molina.
José Sempere de Orts.
Gaspar Senda de Jaén.
Bernarda Senda de López, viuda.
Antonio Pomares, viudo de Botella.
Vicente Jaén de Soler.

CARRER DEL FORN

Vicente Ramón de Galiana de Bru.
José Pomares de Bernard.
María Matey, viuda de Sánchez.
Francisco Botella de Crespo.
Jaime Escud de Chaquea.
Bárbara García, viuda de González.
Vicente Candela i Zaragoza.
Joaquín Buaes i Galiano.

CARRER DE SANT TOMÀS

Tomás García i Salinas.
Salvador Ferrucha i López
Isidro Sempere i Pomares.
Francisco Sevilla i Sempere.
Joaquín Sevilla i Ripoll.

CARRER DE LA SERRA

Vicente Molina i Botella.
Pascual Blasco i Soler.
Marco García i Zaragoza.
Vicente Duchero i Fernández.
Manuel Álvaro Alonso.
Juan el Alguacil.

CARRER DEL CASTELL

Águeda Selva, viuda de Llebres.
Antonio Buaes i Sempere.
Miguel García i Buaes.
Tomàs López i Baldó.
Vicente Molina i Juan.
Manuel Pomares i Molina.
José López López.
Magdalena Torregrosa i Alba.
Rafael Bonmatí i Molina.
Miguel Botella i Molina.
Margarita Sevilla Bonmatí.
José Pomares Bayle.
Francisca Molina García.
Esteban Alfosea i García.
Francisco Antonio Soler i Sempere.

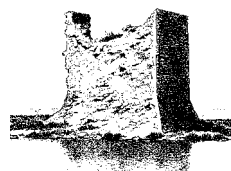
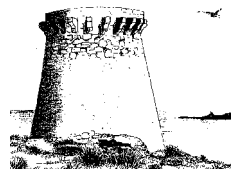
Josefa García i Senda, viuda....
Bautista Botella i Sempere.
Patricio Baldó i Pérez.
Bautista Sevilla García.
Josefa Sevilla, viuda de García.
Antonio Molina, viudo de Gómez.
Rosa Blasco, viuda de Ribera.
José López i Ripoll.
Vicente Garri i López.
Antonio Ruiz i Ripoll.
José López i Dols.
Antonio Sevilla i Verbena.
Antonio Pardo i Benert.
Pedro Vicente Lanuza i Galiana.
Silvestre Burgos i Martínez.
Andrés Lanutza i Zaragoza.
Clement Corbeto i Lanuza.
Miguel Gandolfo i Lanuza.

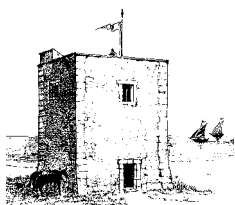
CARRER DEL COLOMÍ

Antonio Pomares i Sevilla.
José Sevilla i Carbonell.
Francisco Sevilla.
José Botella López.
Bautista Botella Molina.
Simó Tailla i García.
Angel' albalad, viuda de Tarí.
Diego Gambero i Ruiz.
José Ripoll i Bonmatí.
José Pastor i Calvo.
Antonio Server i Sánchez.
Roque Molina i Lanzano.
María Pastor, viuda de Botella.
Manuel García i Oncina.
José Funio i Campello.
Vicente Cuaquesta i Funio.
Matías Soler i Juan.
Gregorio González i Jaén.
Leonardo Sevilla i González.
Ramón Server i Aracil.
José Más i Machuca.
Josefa Molina, viuda de Server.

CARRER DEL COLOMER

Vicente Pomares i Jaén.
Tomasa Ibarra, viuda de Bailén.
Juan Bayle i Màs.
José Molina i García.
José Molina i Galiana.

Salvador Juan i Molina.
 Luisa Bayle, viuda de Jaén.
 José García i Pomares.
 José Bayle i Soler
 José Fuentes i Molina.
 Antonio Galiana i Cerdá.
 Margarita Llebres Zaragoza.
 José Ruiz i Fuentes.
 María Sempere, viuda de Galiana.
 Juan Jerónimo i Galiana.
 Antonio Ruiz i Antón.
 Ana de la Torre, viuda de Alba.
 Manuel Molina i Zaragoza.
 Ramón Pomares i Furió.
 Manuela Cervera, viuda de Furió.
 Antonio Molina Gilabert.
 Ramón Pomares i Jaén.
 Pedro Botella i Sevilla.
 José Barqués i Javaloyes.

CARRER DE SANT PERE

Bernardo Soler i Bayle.
 Eugenio Gutiérrez i Blasco.
 Ramona Bayle, viuda de Campello.
 José Sevilla i Sempere.
 Francisco Sevilla i Ruiz.

Joaquín Ramón Molina i Botella.
 José Saliner i Sevilla.
 Bautista Molina i Alba.
 Isidro Sempere i García.
 Antonio Blanco Hernández.
 Jaime Bonmatí Sempere.

CARRER DE LA PALERA

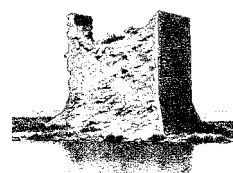
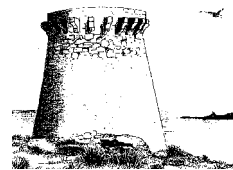
Vicente Andrés i Molina.
 Luis Andreu i Sempere.
 Cayetano Pomares i Jiménez.
 Teresa Botella, viuda de Molina.
 Ramón Sempere Sempere.
 Andrés Juan Baeza.
 Isabel María Molina.
 Rosa Server i Senda.
 Francisco Ibarra i Fuentes.
 Ramón Pons i Fernández.
 Teresa Canal, viuda de Bayle.
 José Gonzálvez i Bayle.
 Jaime Molina i Saliner.
 Josefa Molina, viuda de Agulló.
 Francisco Jaén, viudo de Molina.
 Pedro Ibarra i Molina.
 Ignacio Jaén i Ibarra

**RESUM PER CARRERS
 CENS DE 1812**

<p>Carrer: Plaça Major Homes: 22 Dones: 1 Vidus: Vídues: 4 Total: 27</p>	<p>Carrer: Sant Antoni Homes: 20 Dones: Vidus: Vídues: 7 Total: 27</p>
<p>Carrer: Del Magatzem Homes: 10 Dones: Vidus: Vídues: 2 Total: 12</p>	<p>Carrer: Àngel de la Guarda Homes: 8 Dones: Vidus: Vídues: Total: 8</p>
<p>Carrer: Major de la Plaça Homes: 20 Dones: 2 Vidus: 1 Vídues: 4 Total: 27</p>	<p>Carrer: De l'Hostal Homes: 6 Dones: Vidus: Vídues: Total: 6</p>

Família i parentius a Santa Pola i Nova Tabarca...

Carrer: Del Mar Homes: 8 Dones: Vidus: Vídues: Total: 8	Carrer: Del Colomer Homes: 18 Dones: 1 Vidus: Vídues: 5 Total: 24
Carrer: De l'Aljub Homes: 4 Dones: Vidus: Vídues: 1 Total: 5	Carrer: De Sant Tomàs Homes: 5 Dones: Vidus: Vídues: Total: 5
Carrer: Del Salt Homes: 7 Dones: 1 Vidus: Vídues: 3 Total: 11	Carrer: De Sant Pere Homes: 10 Dones: Vidus: Vídues: 1 Total: 11
Carrer: D'Elx Homes: 20 Dones: 1 Vidus: Vídues: 2 Total: 23	Carrer: De la Serra Homes: 5 Dones: 1 Vidus: Vídues: Total: 6
Carrer: De la Creu Homes: 20 Dones: Vidus: 1 Vídues: 2 Total: 23	Carrer: De la Palera Homes: 11 Dones: 2 Vidus: 1 Vídues: 3 Total: 17
Carrer: Del Colomí Homes: 19 Dones: Vidus: Vídues: 3 Total: 22	Carrer: Del Castell Homes: 26 Dones: 3 Vidus: Vídues: 4 Total: 33
Carrer: Del Forn Homes: 6 Dones: Vidus: Vídues: 2 Total: 8	Globals Homes: 245 Dones: 12 Vidus: 3 Vídues: 43 Total: 303

Font: elaboració pròpia

ANNEX 2

CENS DE POBLACIÓ DE TABARCA L'ANY 1852

Nom	Direcció	CF	Edat	Temps de residència (anys)	Ocupació	Procedència
Miguel Bosch Carratalá	Alacant 1	Sí	60	26	Rector	
Blas Mulet Martorell	Alacant 5	Sí	31	16	Patró	Dénia
María Zaragoza Campillo	Alacant 6	Sí	68	44	Mestressa de casa	Benidorm
Teresa Zaragoza Rastol (Viuda d' Antonio Pagés)	Alacant 6	Sí	40	14	Mestressa de casa	Guardamar
Ramón Ripoll Gozálviz	Alacant 7	Sí	44		Soldat torrer	Sant Joan
Manuel Piesac Pastor	Alacant 8	Sí	56	26	Guarda i mariner	Dénia
Teresa Pastor Ros	Alacant 8	No	26	26	Mestressa de casa	Dénia
Antonio Pascual Ruzafa	Plaça Constitució 1	Sí	40		Revenedor	Santa Pola
Ángela Ramos Puig /Puch/ (Viuda de Vicente Portés)	Plaça Constitució 5	Sí	55	15	Botiguera	
Ramona Pascual Ruzafa	Alacant 3	No	36		Mestressa de casa	Santa Pola
M ^a Antonia Pascual Ruzafa	Pça Constitució 6	No	32		Mestressa de casa	Santa Pola
Ángela Ferrándiz Pérez	Pça Constitució 8	No	46		Mestressa de casa	
Mariana Jordá Pagés (Viuda de José Antonio Ripoll)	Pça Constitució 7	Sí	46	24	Botiguera	
Bautista Salieta Dols	Pça Constitució 10	Sí	25	16	Mariner	Santa Pola
Catalina González Vives	Alacant 2	No	29		Mestressa de casa	Guardamar
Nicolás González Vives	Pça Constitució 9	Sí	27		Mariner	Guardamar
Josefa Portés Ramos (filla de Vicente i Ángela)	Pça Constitució 11	No	22		Mestressa de casa	Alacant
Antonia Siret (viuda de Rafael López)	Pça Constitució 11	No	53	9	Mestressa de casa	
Carmen Dols Buades	Pça Constitució 12	No	40	27	Mestressa de casa	Santa Pola
Antonia Martínez Galán	Pça Constitució 14	No	60		Mestressa de casa	Alacant
Antonio Vives Ruys	Pça Constitució 15	Sí	49	28	Jornaler	Elx
Rosa Bonmatí Juan	Pça Constitució 15	No	48	28	Mestressa de casa	Santa Pola
Rosa Botella Llebres (viuda de Pedro Manzanaro)	Pça Constitució 16	Sí	50	30	Mestressa de casa	Santa Pola
María Zaragoza Rastoll	Pça Constitució 17	No	50	40	Mestressa de casa	Guardamar
Baltasara Rodrigo (Viuda de Carlos Poveda)	Pça Constitució 19	Si	50	14	Botiguera	
Ángela Blasco Aracil	Pça Constitució 20	No	56		Mestressa de casa	Santa Pola
Josefa Castells Castro	Pça Constitució 22	No	53		Mestressa de casa	
Patricia Huertas López	Pça Constitució 23	No	55		Mestressa de casa	
Àngela Martínez Ferrándiz	Pça Constitució 23	No	26	17	Mestressa de casa	
Rafael López/Llopis/Ripoll	C/ Cantera 3	Si	50		Patró	Santa Pola
Martín Bayle Soler	C/ Cantera 4	Sí	73	46	Jornaler	Santa Pola
Vicente Espino Zaragoza	C/ Cantera 5	Sí	37		Mariner	Alacant

Família i parentius a Santa Pola i Nova Tabarca...

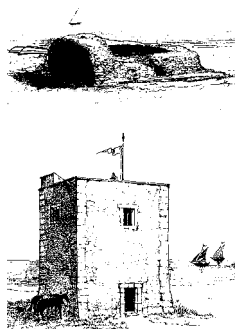
Nom	Direcció	CF	Edat	Temps de residència (anys)	Ocupació	Procedència
Teresa Claramunt Pérez	C/ Cantera 6	No		6	Mestressa de casa	
Dolores Esplá Cerdá	C/ Cantera 7	No	33		Mestressa de casa	Alacant
Ramón Ausó Berenguer	C/ Cantera 9	Sí	31		Mariner	Xixona
José Molina Torrascón	C/ Cantera 10	Sí	44	25	Patró	Santa Pola
Rafael González Vives	Carreró Coves 1r	Sí	33		Mariner	Guardamar
Manuel Olsina García	Perxell de les Coves 3	Sí	48	12	Jornaler	
Andrés González Vives	Perxell de les Coves 4	Sí	36		Patró	Guardamar
Nicolasa Piesac Pastor	Perxell de les Coves 4	No	26		Mestressa de casa	Dénia
Teresa Bosch Carratalá	Perxell de les Coves 5	No	32	26	Mestressa de casa	
Fancisca Vera Abad (Viuda de Juan Bta. Luchoro Montaner)	Caleta 1	Sí	59		Mestressa de casa	
Flora Blanco Hernández (Viuda de Tomás López/Llópez)	Caleta 2	Sí	58		Mestressa de casa	Santa Pola
María González Vives	Caleta 3	No	47	11		Guardamar
Tomás Antón Brotons		Sí	60	11	Llaurador/ Botiguer	
Vicenta Iborra Martí	Caleta 4	No	50	11	Llaurador/Botiguer	
Jacinto Zaragoza Llinares (Viudo d' Ana Luchoro Luchoro)	Caleta 5	Sí	60		Soldat torrer	
Salvadora Dols Buades (Viuda de Francisco Salieta)	Caleta 6	Sí	54		Mestressa de casa	Santa Pola
Francisco Burgos Botella	Caleta 7	Sí	32	5	Mariner	Santa Pola
Vicente Pérez Castells	Caleta 9	Sí	26		Mariner	
Francisca Mira Gadea	Caleta 10	No	60		Mestressa de casa	Alacant
Rafaela Castells Tomás	Caleta 11	Sí	64	49	Mestressa de casa	
Francisco Lanzarote Torregrosa	Illa Governador 1r	Sí	60	49	Governador militar	Alacant
Josefa Dols Buades	Illa Governador 1r	No	56		Mestressa de casa	Santa Pola
Salvador Lledó Palomares	Illa Governador 1r	Sí	32		Mariner	
Josefa Piesac Pastor	Illa Governador 1r	No	28		Mestressa de casa	
Teresa Portés García	Illa Governador 1r	No	25	2	Mestressa de casa	
Manuela Portés Ramos	Illa Governador 3r	No	31		Mestressa de casa	Alacant
Manuela Dols Buades	Illa Governador 2n	No	38		Mestressa de casa	Santa Pola
Ceferino Molina Mascarell	Illa Governador 5é	Sí	50	26	Mariner	
Antonio López/Llópez Blanco	Illa Governador 6é	Sí	36		Patró	Santa Pola

Clau: CF: cap de família

Elaboració pròpia a partir del cens de població de 30 de gener de 1852, sobre una població de 403 persones.

La resta de famílies no recollides aquí corresponen a les tabarquines.

CENS DE 1852

Grup d'edat	HOMES			DONES		
	Fadrins	Casats	Vidus	Casades	Vídues	Fadrines
20 a 24				1		1
25 a 29	4		5			
30 a 34	5		4			
35 a 39	4		1			
40 a 44	3		1	1		
45 a 49	2		2	2		
50 a 54	2		2	4		
55 a 59	1		2	4		
60 a 64	1	3	1	2		
65 a 69					1	
70 a 74	1					
Total	1	25	1	20	12	1

TOTAL HOMES: 27

TOTAL DONES: 33

TOTAL GENERAL: 60

Elaboració pròpia, a partir de les dades censals del quadre anterior.

PROCEDÈNCIA DELS INDIVIDUS CENSATS		
	Nombre	Percentatge
Origen no determinat	21	35'0%
Santa Pola	17	28'3%
Alacant	7	11'6%
Guardamar	7	11'6%
Dénia	4	6'6%
Elx	1	1'6%
Benidorm	1	1'6%
Xixona	1	1'6%
Sant Joan	1	1'6%
TOTAL	60	99'5%

Elaboració pròpia, a partir de les dades censals anteriors.